

Wandelend door de gangen van kunstbeurzen vraag ik me (u ook) vaak af of er ooit genoeg muren in deze wereld zijn om zoveel kunstwerken te dragen, wetend dat dit maar een miniscuul deel is van de kolossale massa die jaarlijks wordt geproduceerd. Genoeg kelders en zolders, wat vrijhavens, om ze te vredig in te laten rusten in duistere afwachting van een blik die wellicht nooit zal komen. Deze gedachte dwaalt over de beurskramen, verschijnt en vervliegt zomaar weer, afhankelijk van de aandacht besteed aan het ene of andere.

Laten we ons richten op wat we zien:

We staan nu voor een reeks landschappen *Pains Polonais* van Gijs Milius, bestaande uit vier kunstwerken in de stand van Mieke van Schaijk. Een horizonlijn ontstaat door de scheiding van twee kleurvlakken, een groen en een blauw. In drie van de vier afbeeldingen zweeft een grijzige vorm in het midden van wat we onvermijdelijk niks anders dan een lucht kunnen noemen. De ogenschijnlijke naïviteit van de compositie, evenals de ultieme banaliteit van het onderwerp, wekt bij sommigen een nostalgisch beeld op van de windows XP bureaubladachtergrond, een onbewust archetype van de komst van digitale technologie in de huiskamers aan het begin van de 21^{ste} eeuw. Een venster dus? Eerder een schilderij want we moeten "onthouden dat een schilderij, nog vóór het een oorlogspaard, een naakte vrouw of eerder welke andere anekdote is, in essentie een plat vlak is bedekt met kleuren in een bepaalde ordening." (Maurice Denis)

Het is een valstrik, want zelfs in zijn verbijsterende platheid, beeldt dit object ondanks zichzelf iets af. Sinds 1929 noemt men dit "*La trahison des images*".

Om een figuratief schilderij te kunnen waarderen, erin mee te gaan, vragen we ons doorgaans af waar het licht vandaan komt. Dezelfde vraag wordt gesteld door astrofysici en religieuzen. Nu leidt iedere zoektocht naar oorsprong, zij het van licht, vorm of materie, onontkomelijk naar het oneindige. Hier voelt men de spoken van de metafysica opdoemen die zichzelf in het gesprek mengen, zonder te zijn opgeroepen... Wij weten dat als de materie eindig is (net zoals de snelheid van het licht), de praktische gevolgen van de oneindigheid van het universum de onvermijdelijke herhaling van werelden zijn. Alles bestaat, heeft bestaan en zal bestaan, en zo herhalen in bijzonder verre werelden deze schilderijen zich, sommige identiek en andere waarin de hemel groen is in plaats van blauw, waar de horizon verticaal is en niemand daarvan opkijkt, waar u het zelf bent die dit schilderij heeft geschilderd en Gijs Milius ernaar kijkt... Hier, voorbij de horizontale horizon, lijkt het licht geen bron te hebben. De 'wolk' werpt geen schaduw op de grond, het licht is gelijkmatig verspreid, als dat van een computerscherm. De illusie wordt binnenstebuiten gekeerd en het licht valt niet op het afgebeelde object maar straalt uit vanaf de gehele compositie, als zijnde achtergrondverlicht.

Vanuit deze meer ironische dan naïeve eenvoud - omdat we moeten vaststellen dat de technische virtuositeit een vervreemdend resultaat dient - plaatst Milius zich in een lange traditie van landschapschilderkunst. En als we een andere schilder kennen wiens reproducties van nachtelijke sterrenhemels de wachtkamerwanden van tandartsen wereldwijd sieren; die aan 't eind van de negentiende eeuw een ellendig bestaan concludeerde met een kogel door het hoofd, kunnen we hier denken dat de Hollander wiens werk ons vandaag bezighoudt erop uit is zich te schieten in de voet.

En zo, in de wirwar van beurskramen, overspoeld als we zijn door de talrijke werken die ons aanstaren als hondjes in een dierenasiel, met om adoptie-smekende oogjes, verstoort Gijs Milius onze vredige, onschuldige zwerftocht, en brengt hij ons - op een subtiele, haast onmerkbaar manier - ertoe de blik over te laten nemen van vee, starend naar de horizon.